

Etusivu > ... > Perhe- ja Perintöoikeudelliset Asiat > Elatusapu > Portugal

Elatusapu

Portugali

Sisällön tuottaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Mitä käsitteillä ”elatusapu” ja ”elatusvelvollisuus” tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusavulla tarkoitetaan summaa, jolla sen maksaja osallistuu saajan elatukseen, toimeentuloon, asumiseen ja vaatetukseen. Jos saaja on alaikäinen, elatusavun katsotaan koskevan myös elatusavun saajan opetusta ja koulutusta.

Lainsäädännön mukaan elatusapua ovat velvoitettuja maksamaan seuraavassa järjestyksessä

- puoliso tai entinen puoliso
- jälkeläiset
- vanhemmat
- sisarukset
- sedät ja tädit, kun edunsaaja on alaikäinen
- isäpuoli ja äiti puoli alaikäiselle lapsipuolelle, joka on tai oli puolison kuolinhetkellä tämän huollettavana.

Edellä mainituissa tapauksissa on kyse lakisääteisestä elatusvelvollisuudesta, mutta elatusvelvollisuus voi perustua myös testamenttiin tai sopimukseen.

Elatusvelvoitteita koskevista aineellisista säännöistä säädetään yleisesti [siviililain](#) 2003–2023 §:ssä.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Alaikäinen voi saada elatusapua täysi-ikäisyyteen tai täysivaltaiseksi julistamiseen asti. Lapsesta tulee täysi-ikäinen hänen täyttäessään 18 vuotta. Alaikäinen voidaan katsoa täysivaltaiseksi tätä ennen, jos hän menee naimisiin 16–18-vuotiaana.

Alaikäisten ja aikuisten elatusapuun sovelletaan aineellisen oikeuden eri sääntöjä. Aikuiselle maksettava elatusapu kattaa ainoastaan toimeentuloon, asumiseen ja vaatetukseen liittyvät kulut. Alaikäiselle maksettava elatusapu kattaa näiden lisäksi myös opetuksesta ja koulutuksesta aiheutuvat menot.

Jos lapsi päättää täysi-ikäistymisen tai täysivaltaiseksi tulemisen jälkeen jatkaa opintojaan tai koulutustaan, hän voi nostaa tuomioistuimessa elatusapukanteen vanhempiaan vastaan. Tällöin elatusapu kattaa toimeentulon, asumisen ja vaatetuksen lisäksi koulutukseen ja opiskeluun liittyvät menot. Elatusavun maksuaika määritellään sopimuksella tai päätöksellä. Elatusapupäätöksessä kestoksi vahvistetaan kohtuullinen koulutus- tai opiskelu-aika.

Edellä mainitussa poikkeustapauksessa, jossa täysi-ikäinen lapsi jatkaa opiskelua, täysi-ikäiselle maksettava elatusapu kattaa myös koulutuksen ja opiskelun aiheuttamat menot. Laissa säädetään erityisesti, että jos täysi-ikäiselle lapselle haetaan elatusapua, alaikäisenä vahvistettu elatusapu säilytetään, kunnes lapsi täyttää 25

vuotta. Tällöin vanhemman, jolta elatusapua haetaan, on todistettava, ettei alaikäisenä vahvistettu elatusapu ole enää tarpeen tai että se on määrältään liian suuri lapsen tultua täysi-ikäiseksi.

Alaikäisten, täysi-ikäisten tai täysivaltaisten lasten elatusapua koskevista aineellisista säännöistä säädetään erityisesti [siviililain](#) 1 878–1 880 ja 1 905 §:ssä.

Myös alaikäisten ja aikuisten elatusavun vahvistamiseen ja maksamiseen sovellettavat siviiliprosessilainsäädännön säännökset poikkeavat toisistaan joissakin tapauksissa.

Sovellettavien menettelysääntöjen erot selitetään vastauksissa kysymyksiin 3–10.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Vastaus tähän kysymykseen riippuu tilanteesta seuraavasti.

Alaikäisten lasten ja puolisojen välisen elatusavun määrän vahvistaminen, kun asiasta on alustava sopimus

Elatusvelvollinen ja/tai elatusavun saaja voivat sopia keskenään elatusavun määrän. Kun kyse on alaikäisille lapsille tai puolisolle maksettavasta elatusavusta, osapuolet voivat vaatia, että sopimus vahvistetaan joko tuomioistuimessa tai väestökisteritoimistossa (*Conservatória do Registo Civil*) seuraavassa esitettyjen edellytysten perusteella.

Alaikäisten lasten elatusavusta voidaan tehdä sopimus, vaikka avioeroa hakisi vain toinen puolisoista. Tällöin tuomioistuinta on pyydyttävä vahvistamaan alaikäisiä lapsia koskeva elatusapusopimus lasten huoltoa koskevan menettelyn yhteydessä. Menettelyn päävaiheet on selitetty seuraavan alaotsakkeen alla.

Jos puoliset hakevat avioeroa yhteisestä hakemuksesta, lapsia koskevan elatusapusopimuksen vahvistamista on haettava väestökisteritoimiston virkamieheltä (*Conservador do Registo Civil*) avioerohakemuksen jättämisen yhteydessä. Väestökisteritoimiston virkamiehellä on yksinomainen toimivalta käsitellä näitä hakemuksia, ja hakemus voidaan jättää mihin tahansa väestökisteritoimistoon. Kun kyse on alaikäisiä lapsia koskevasta elatusapusopimuksesta, sen tuomioistuimen syyttäjäviranomaisen (*Ministério Público*), jonka alueella sijaitsee se väestökisteritoimisto, jonne hakemus on jätetty, on annettava asiasta lausunto etukäteen. Jos elatusapusopimus hyväksytään, avioeropäätös tulee voimaan. Jos elatusapusopimusta ei hyväksytä, puolisoiden yhdessä esittämää avioerohakemusta koskeva menettely siirretään käsiteltäväksi siinä tuomioistuimessa, joka käsittelee avioeroa koskevan kanten. Tällöin tuomioistuin arvioi ja hyväksyy alaikäisiä lapsia tai puolisoa koskevan elatusapusopimuksen.

Samoja sääntöjä sovelletaan asumuserossa ja julistettaessa avioliitto pätemättömäksi tai mitättömäksi.

Vaikka kyseessä ei olisi avioero eikä asumusero mutta elatusavusta on tehty alustava sopimus, vanhempien on nostettava kante lapsen huoltoa koskevan sopimuksen tai siihen tehdyn muutoksen vahvistamiseksi väestökisteritoimistossa edellä kuvattua vastaavalla tavalla.

Elatusavun määrän vahvistaminen, kun alustavaa sopimusta ei ole tehty

Vanhempien maksama elatusapu alaikäisille lapsille

Jos avioeroa hakee vain toinen puolisoista, alaikäisten lasten elatusavun määrän vahvistamista on haettava tuomioistuimen käsiteltävänä olevan lasten huoltoa koskevan huoltajuusmenettelyn yhteydessä. Vanhemmat voivat tämän jälkeen hakea lasten huoltoa koskevan sopimuksen vahvistamista. Jos sopimusta ei ole tehty tai vahvistettu, syyttäjäviranomainen vaatii lasten huoltajuudesta päättämistä. Asia käsitellään tuomioistuimessa. Vanhemmat kutsutaan kuultaviksi. Samaan tilaisuuteen voidaan kutsua myös lapsi ja muita perheenjäseniä. Jos vanhempien kuulemista varten järjestetyssä tapaamisessa ei päästä sopimukseen, tuomari vahvistaa väliaikaisen huoltajuusjärjestelyn ja ohjaa osapuolet sovitteluun tai erityisasiantuntijan kuultaviksi. Ellei vieläkään päästä sopimukseen, vanhempia pyydetään esittämään väitteensä ja näyttö niiden tueksi. Tämän jälkeen suoritetaan todistelu, asia käsitellään oikeudenkäynnissä ja asiassa annetaan tuomio.

Samoja sääntöjä sovelletaan asumuserossa ja kun avioliitto julistetaan pätemättömäksi tai mitättömäksi.

Vanhempien tai muiden elatusvelvollisten maksama elatusapu alaikäisille

Alaikäisten elatusavun määrä voidaan vahvistaa myös lapsen elatusta koskevassa huoltajuusmenettelyssä, jos on esimerkiksi tarpeen nostaa elatusvelvollisia koskeva kanne ainoastaan tätä varten. Tässä menettelyssä voidaan myös muuttaa aikaisemmin vahvistettuja elatusapumääriä. Asia käsitellään tuomioistuimessa. Menettely tulee vireille hakemuksesta, johon on liitettävä seuraavat asiakirjat: todistus sukulaisuussuhteesta tai muusta läheisestä suhteesta alaikäisen ja vastaajan välillä, oikeaksi todistettu jäljennös mahdollisesta aiemmasta elatusapupäätöksestä ja luettelo todistajista. Tämän jälkeen asia annetaan vastaajalle tiedoksi. Tuomioistuin kutsuu asianosaiset kuultaviksi, minkä tavoitteena on saavuttaa sopimus asiasta. Jos sopimukseen ei päästä, seuraavia menettelyvaiheita ovat vastineen esittäminen, todistajien kuuleminen, oikeudenkäynti ja tuomion antaminen.

Elatusapu täysi-ikäiselle tai täysivaltaiselle lapselle

Täysi-ikäisten tai täysivaltaisten lasten elatusapua koskeva menettely voidaan aloittaa missä väestörekisteritoimistossa tahansa esittämällä hakemus, joka sisältää tosiseikat ja vaatimuksen oikeudelliset perusteet. Hakemuksen liitteenä on esitettävä asiakirjanäyttöä ja mainittava muut todisteet. Tämän jälkeen asia annetaan vastaajalle tiedoksi. Jos vastaaja ei vastusta hakemusta, hakemus hyväksytään ja elatusavun määrä vahvistetaan väestörekisterivirkamiehen päätöksellä. Jos vastaaja vastustaa hakemusta, väestörekisterivirkamies pyrkii saamaan aikaan sovitteluratkaisun osapuolten välillä. Jos sovitteluratkaisuun ei päästä, väestörekisteritoimistossa valmisteltu menettely siirretään toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Jos alaikäisen lapsen elatusapua koskeva asia on jo käsitelty tuomioistuimessa ja lapsi on sittemmin tullut täysi-ikäiseksi tai täysivaltaiseksi, uusi asia liitetään aikaisempaan ja käsitellään samassa tuomioistuimessa eikä väestörekisteritoimistossa.

Elatusapu puolisolle tai entiselle puolisolle

Menettely puolisolle tai entiselle puolisolle maksettavan elatusavun määrän vahvistamisesta on käynnistettävä tuomioistuimessa, jos alustavaa sopimusta ei ole. Tällöin sovelletaan vahvistuskannetta koskevaa menettelyä, joka vastaa seuraavassa kuvattua täysi-ikäisten lasten elatusapumenettelyä.

Elatusapu täysi-ikäisille

Muissa kuin edellä mainituissa tapauksissa täysi-ikäiselle maksettavaa elatusapua koskeva menettely on pantava vireille tuomioistuimessa (esimerkiksi lasten vanhemman tekemällä elatusapuhakemuksella). Tällöin asia käsitellään vahvistuskanteeseen sovellettavassa menettelyssä. Menettely alkaa esittämällä tuomioistuimelle haastehakemus.

Kantajan on nimettävä haastehakemuksessa tuomioistuin, jossa kanne nostetaan, yksilöitävä osapuolet ja kerrottava heidän nimensä ja kotipaikkansa tai rekisteröidyt toimipaikkansa sekä mahdollisuuksien mukaan ammatti ja työpaikka, yksilöitävä menettelytapa, selostettava kanteen perusteena olevat tosiseikat ja oikeudelliset perusteet sekä esitettävä vaatimus ja ilmoitettava sen rahamääräinen arvo. Haastehakemuksen lopussa kantajan on esitettävä luettelo todistajista ja vaadittava kaikkien todisteiden esittämistä. Haastehakemukseen on liitettävä tositte suoritetusta tuomioistuinmaksusta ja asianajajalle annettu valtuutus, jos kantajaa edustaa asianajaja. Vaihtoehtoisesti haastehakemukseen on liitettävä todistus myönnetystä oikeusavusta.

Jos kantajaa edustaa asianajaja, haastehakemus toimitetaan sähköisesti [Citius \(mj.pt\)](https://www.citius.fi)-sivustolla olevalla lomakkeella sivustolla esitettyjä menettelyjä ja ohjeita noudattaen. Jos oikeudellista edustajaa ei käytetä, haastehakemus voidaan toimittaa tuomioistuimen kansliaan joko henkilökohtaisesti, kirjattuna kirjeenä tai faksilla.

Tämän jälkeen asia annetaan vastaajalle tiedoksi. Jos asiassa ei päästä sopimukseen, asian käsittelyn seuraavat pakolliset vaiheet ovat vastineen esittäminen, asian järjestelytoimet (*saneamento*), todistelu, oikeudenkäynti ja tuomio.

Elatusavun vahvistamista koskevat menettelysäännöt ovat edellä mainituista tapauksista riippuen seuraavat:

- Väestörekisteritoimistoa koskevista menettelysäännöistä säädetään 13. lokakuuta 2001 annetun [asetuksen nro 272/2001](#) 5–20 §:ssä ja [väestörekisteriä koskevan lain](#) 274-A-274-C §:ssä.
- Tuomioistuinten osalta menettelysäännöistä säädetään 8. syyskuuta 2015 annetun [lain nro 141/2015](#) 45–47 §:ssä (elatusapu alaikäisille lapsille) sekä [siviiliproessilain](#) 548 ja 550 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä (elatusvelvolliset), 931 ja 994 §:ssä (elatusapu puolisolle asumus- tai avioeron yhteydessä) ja 989 §:ssä (elatusapu täysi-ikäisille tai täysivaltaiseksi julistetuille lapsille).

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Alaikäisen elatusapuhakemuksen voi esittää alaikäisen laillinen edustaja, syyttäjäviranomainen, huoltaja tai sen lastensuojelulaitoksen johtaja, jolle alaikäisen huoltajuus on uskottu. Kuka tahansa voi ilmoittaa syyttäjäviranomaiselle tarpeesta vahvistaa elatusavun maksu alaikäiselle (8. syyskuuta 2015 annetun [lain nro 141/2015](#) 45 §).

Kun kyse on vajaavaltaisille täysi-ikäisille myönnettävästä elatusavusta, haastehakemuksen voivat esittää hänen lailliset edustajansa ([siviiliproessilain](#) 16 §).

Muissa kuin vajaavaltaisia täysi-ikäisiä koskevissa tapauksissa aikuisten sekä täysi-ikäisten tai -valtaisten lasten elatusapua koskevan haastehakemuksen voi tehdä asianomainen itse, hänen nimittämänsä oikeudellinen edustaja tai asianajaja, jolle on annettu asiaa koskeva valtuutus.

Laissa säädetään kuitenkin erityisesti täysi-ikäisten lasten osalta, että täysi-ikäisten tai täysivaltaisten lasten menoista pääasiallisesti vastaava vanhempi voi vaatia toista vanhempaa suorittamaan maksun lasten elatusta ja koulutusta varten, jos lapset eivät pysty elättämään itse itseään. Tämä maksu voidaan siirtää kokonaan tai osittain täysi-ikäiselle tai -valtaiselle lapselle, jos tuomari näin päättää tai vanhemmat näin sopivat ([siviiliproessilain](#) 989 §).

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Elatusapu alaikäisille lapsille

Edellä mainituissa alaikäisten lasten huoltoa ja elatusavun määrän vahvistamista koskevissa menettelyissä toimivaltainen on alioikeuden (*Tribunal de Comarca*) perheoikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita käsittelevä osasto (*Juízo de Família e Menores*). Jos tällaista osastoa ei ole, asia käsitellään yleensä alioikeuden (*Tribunal de Comarca*) riita-asioden osastossa (*Juízo Local*) tai yleisen toimivallan osastossa (*Juízo de Competência Genérica*).

Kun määritetään, mikä tuomioistuin ja osasto edellä mainituista on toimivaltainen tietyllä alueella, sovelletaan seuraavia sääntöjä: Alueellinen toimivalta on sen alueen tuomioistuimella/osastolla, jossa alaikäisen kotipaikka on asian vireillepanohetkellä.

Jos alaikäisen kotipaikka ei ole tiedossa, toimivaltainen on vanhempainvastuun kantajien asuinpaikan tuomioistuin/osasto.

Jos vanhempainvastuun kantajien kotipaikka ei ole sama, toimivalta on lähivanhemman tai yhteishuoltajuustilanteessa sen vanhemman, jonka kanssa lapsi asuu, kotipaikan tuomioistuimella/osastolla.

Jos jokin menettelyistä koskee kahta tai useampaa alaikäistä, joilla on samat vanhemmat mutta jotka asuvat eri paikkakunnilla, toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella/osastolla, jossa enemmistö lapsista asuu. Jos lapsia asuu yhtä monta eri paikkakunnilla, toimivalta on sillä tuomioistuimella/osastolla, jossa asia on pantu ensimmäisen kerran vireille.

Jos alaikäinen ei asu Portugalissa asian vireillepanohetkellä, toimivalta on hakijan tai vastaajan kotipaikan tuomioistuimella/osastolla. Jos myös hakija ja vastaaja asuvat ulkomailla ja portugalilainen tuomioistuin katsotaan kansainvälisesti toimivaltaiseksi, asia käsittelee Lissabonin alioikeuden (*Tribunal da Comarca de Lisboa*) perheoikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita käsittelevä osasto (*Juízo de Família e Menores*),

koska sillä on alueellinen toimivalta Lissabonissa.

Elatusapu täysi-ikäisille lapsille

Mikä tahansa väestörekisteritoimisto (*Conservatória do Registo Civil*) on toimivaltainen käsittelemään täysi-ikäisten lasten elatusapua koskevan asian. Ainoa poikkeus tähän on tilanne, jossa alaikäisten lasten elatusapua koskeva asia on jo käsitelty tuomioistuimessa. Tässä tapauksessa tällä välin täysi-ikäiseksi tai täysivaltaiseksi tulleen lapsen elatusavun määrän vahvistamista koskeva hakemus yhdistetään aikaisempaan asiaan ja käsitellään samassa tuomioistuimessa.

Elatusapu puolisolalle tai entiselle puolisolalle

Puolisolalle tai entiselle puolisolalle maksettavan elatusavun määrän vahvistamista koskeva kanne on esitettävä vastaajan kotipaikan alioikeuden (*Tribunal da Comarca*) perheoikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita käsittelevälle osastolle (*Juízo de Família e Menores*). Jos tällaista osastoa ei ole, asia käsitellään yleensä alioikeuden riita-asioiden osastossa (*Juízo Local*) tai yleisen toimivallan osastossa (*Juízo de Competência Genérica*).

Elatusapu täysi-ikäisille

Muissa kuin edellä mainituissa tapauksissa täysi-ikäiselle maksettavaa elatusapua koskeva menettely on pantava vireille alioikeuden riita-asioiden keskusosastossa (*Juízo Central Cível*), kun kanteen rahamääräinen arvo on yli 50 000,00 euroa, taikka alioikeuden riita-asioiden osastossa (*Juízo Local*) tai yleisen toimivallan osastossa (*Juízo de Competência Genérica*), jos tällainen on olemassa, kun kanteen rahamääräinen arvo on enintään 50 000,00 euroa. Alueellisesti tarkasteltuna toimivalta on vastaajan kotipaikan tuomioistuimella (ja osastolla).

Elatusapuvaateiden täytäntöönpano

Seuraavilla tuomioistuimilla on toimivalta elatusapuvaateiden erityisissä täytäntöönpanokanteissa (*acção de execução especial por alimentos*), jollainen nostetaan silloin, kun maksusuoritukset ovat myöhässä.

Jos elatusapuasiasia on pantu vireille alioikeuden (*Tribunal de Comarca*) perheoikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita käsittelevässä osastossa (*Juízo de Família e Menores*), elatusapuvaateiden erityinen täytäntöönpanokanne käsitellään samassa tuomioistuimessa ja osastossa osana kyseistä menettelyä, johon täytäntöönpanohakemus on liitettävä.

Jos elatusapuasiasia, jossa on vahvistettu elatusavun määrä, on käyty alioikeuden (*Tribunal de Comarca*) riita-asioiden keskusosastossa (*Juízo Central Cível*), elatusapuvaateiden erityisessä täytäntöönpanokanteessa toimivaltainen on täytäntöönpano-osasto (*Secção de Execução*), jolla on toimivalta, jollei asia kuulu edellä mainitulle keskusosastolle vaateen arvon vuoksi.

Jos täytäntöönpano-osastoa ei ole, elatusapuvaateiden erityisessä täytäntöönpanossa toimivaltainen on se riita-asioiden keskusosasto (*Juízo Central Cível*), jossa asianomainen vahvistuskanne on käsitelty. Tällöin täytäntöönpano käsitellään samassa menettelyssä.

Jos elatusapuasiasia, jossa on vahvistettu elatusavun määrä, on käyty alioikeuden riita-asioiden osastossa (*Juízo Local Cível*) tai yleisen toimivallan osastossa (*Juízo de Competência Genérica*), täytäntöönpanohakemus käsitellään samassa menettelyssä, ellei täytäntöönpano-osastoa ole olemassa. Jos täytäntöönpano-osasto on olemassa, se on toimivaltainen elatusapuvaateiden erityisessä täytäntöönpanossa (kun vahvistuskanteen käsitelleen yleisen toimivallan osaston tai riita-asioiden osaston tuomiopiiri kuuluu sen alueelliseen toimivaltaan).

Tuomioistuinten ratkaisujen täytäntöönpanosta voidaan todeta, että vaikka täytäntöönpanoasiaa ei käsiteltäisi ratkaisun antaneessa tuomioistuimessa, täytäntöönpanohakemus esitetään samassa menettelyssä, jossa kyseinen ratkaisu on annettu. Jos täytäntöönpanon osalta toimivaltainen on täytäntöönpano-osasto, ratkaisun antaneen tuomioistuimen on toimitettava täytäntöönpano-osastolle viipymättä jäljennökset tuomiosta, täytäntöönpanohakemuksesta ja hakemuksen liiteasiakirjoista.

Näin menetellään myös silloin, kun täytäntöönpano-osastoa ei ole ja riita-asioiden osastolla tai yleisen toimivallan osastolla on toimivalta täytäntöönpanomenettelyssä.

Jos elatusavun määrän vahvistamista ei ole käsitelty tuomioistuimessa vaan väestörekisteritoimistossa, alueellinen toimivalta elatusapuvaateiden erityisessä täytäntöönpanoasiassa määritetään seuraavien periaatteiden mukaan:

- täytäntöönpanohakemus on esitettävä velallisen kotipaikan tuomioistuimelle; velkoja voi kuitenkin valita sen paikkakunnan tuomioistuimen, jossa velvoite on täytettävä, jos sekä velkojan että velallisen kotipaikka sijaitsee Lissabonin tai Porton suurkaupunkialueella
- kun täytäntöönpano on pantava vireille velallisen kotipaikkakunnan tuomioistuimessa eikä velallisella ole kotipaikkaa vaan ainoastaan omaisuutta Portugalissa, toimivalta täytäntöönpanoasiassa on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jonka alueella omaisuus sijaitsee.

Väestörekisteriviranomaisen tekemään päätökseen perustuvien elatusapuvaateiden täytäntöönpanon asiasisältöön perustuva toimivalta määräytyy seuraavien sääntöjen mukaan:

Alioikeuden (*Tribunal de Comarca*) perheoikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita käsittelevä osasto (*Juízo de Família e Menores*) on toimivaltainen valmistelemaan ja ratkaisemaan puolisoiden ja entisen puolisoiden välisten sekä alaikäisten taikka täysi-ikäisten tai täysivaltainen lasten elatusapuvaateiden täytäntöönpanoasiat. Koska kyseinen osasto ei kuitenkaan ole käsitelty tässä tapauksessa vahvistuskannetta koskevaa asiaa vaan sen on käsitellyt väestörekisteritoimisto, tuomioistuin voi päättää, että asiassa toimivaltainen on alioikeuden täytäntöönpano-osasto (*Juízo de Execução*).

Ellei täytäntöönpano-osastoa ole, elatusapuvaateiden erityisen täytäntöönpanon osalta toissijaisesti toimivaltainen on riita-asioiden paikallisosasto (*Juízo Local Cível*) tai yleisen toimivallan osasto (*Juízo de Competência Genérica*).

Huom.

Kansalliset tuomioistuimet voivat tulkita edellä esitettyjä toimivaltasääntöjä myös toisin.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Alaikäisille maksettavaa elatusapua koskevassa menettelyssä asianajajan käyttäminen ei ole pääsääntöisesti pakollista, muutoksenhaku lukuun ottamatta. Täysi-ikäinen tai -valtainen kantaja (esimerkiksi alaikäisen holhooja) voi esiintyä oikeudessa ilman asianajajaa, kun asia käydään ensimmäisessä oikeusasteessa. Lapselle on kuitenkin nimettävä asianajaja, kun lapsen etu on ristiriidassa vanhempien, laillisen edustajan tai tosiasiallisen huoltajan edun kanssa tai kun lapsi pyytää tätä tuomioistuimelta ja on riittävän kypsä esittämään tällaisen pyynnön.

Muissa elatusapuasioita koskevissa menettelyissä noudatetaan seuraavia yleisiä periaatteita.

Asianajajan käyttäminen on pakollista asioissa, jotka kuuluvat rahamääräistä arvoa koskevien rajojen perusteella määräytyvään tuomioistuimen toimivaltaan ja joissa tavanomainen muutoksenhaku on mahdollista, asioissa, joissa tavanomainen muutoksenhaku on mahdollista aina, vaatimuksen arvosta riippumatta, sekä ylempiin oikeusasteisiin tehdyissä muutoksenhauissa ja ylemmissä oikeusasteissa ensimmäisenä oikeusasteena käsitellyissä asioissa.

Nykyisin (vuonna 2022) tavanomainen muutoksenhaku on mahdollista vain silloin, kun kanteen rahamääräinen arvo ylittää tuomioistuimen toimivallan rajan ja kantaja joutuisi maksamaan valituksenalaisen ratkaisun perusteella määrän, joka on yli puolet kyseisen tuomioistuimen toimivaltarajasta. Jos hävinneen osapuolen maksettavaksi tulevasta määrästä ei ole varmuutta, huomioon otetaan kanteessa esitetyn vaateen arvo. Tästä periaatteesta on lukuisia poikkeuksia, joista on säädetty eri säännöksissä. Tämä tietosivu on tarkistettu vuonna 2022, ja silloin tuomioistuinten toimivalta siviiliasioissa määräytyi seuraavien rajojen mukaan: ylioikeus (*Tribunal da Relação*): 30 000,00 euroa ja alioikeus (*Tribunal de Primeira Instância*): 5 000,00 euroa.

Vaikka asianajajan käyttäminen olisi pakollista, auskultoivat asianajajat, toimistoasianajajat ja asianosaiset itse voivat panna vireille hakemuksia, jotka eivät edellytä oikeuskysymysten käsittelemistä oikeudenkäynnissä.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Vastaus tähän kysymykseen riippuu siitä, käsitelläänkö elatusapuasiaa tuomioistuimessa vai väestörekisteritoimistossa ja myönnetäänkö asianosaisille oikeusapua. Tuomioistuimet perivät maksuja, Tuomioistuimet perivät maksuja, samoin väestörekisteritoimistot.

Maksettavista kuluista säädetään oikeudenkäyntikuluista annetussa asetuksessa.

Maksettavista kuluista säädetään [oikeudenkäyntikuluista annetussa asetuksessa](#).

Kuluihin sisältyvät tuomioistuinmaksut, oikeudenkäynnin kuluessa syntyvät kustannukset ja asianosaiskulut ([siviiliprosessilain](#) 529 §).

Poikkeukset

[Oikeudenkäyntikuluista annetun asetuksen](#) 4 §:n 1 momentin i ja l kohdassa säädetään seuraavaa:

Alaikäiset on vapautettu tuomioistuinten perimistä maksuista, kun heitä edustaa syyttäjä tai tuomioistuimessa heitä virkansa puolesta edustava asianajaja. Alaikäiset on vapautettu myös väestörekisteritoimiston perimistä maksuista.

Alaikäiset tai heidän oikeudelliset edustajansa vapautetaan maksuista myös muutoksenhakuasioissa, jotka koskevat nuorisotuomioistuimissa annettuja elatusavun täytäntöönpanoa, muuttamista tai lakkauttamista koskevia ratkaisuja. Nuorisotuomioistuinten käsittelemät asiat, joissa voidaan vahvistaa myös elatusavun määrä, ovat yleensä lasten elatusapumenettelyjä ja lasten huoltoa koskevia menettelyjä. Kyse on erityismenettelyistä hakemuslainkäytön alalla.

[Oikeudenkäyntikuluja koskevan asetuksen](#) 15 §:n 1 momentin f kohdassa säädetään seuraavaa:

Nuorisotuomioistuinten menettelyissä (myös elatusapuasioissa) osapuolet on vapautettu tuomioistuinmaksun maksamisesta ennakoon. Tällöin tuomioistuinmaksua ei tarvitse maksaa heti, vaan asianosaista kehoitetaan suorittamaan maksu kymmenen päivän kuluessa siitä, kun tuomioistuin on antanut ratkaisunsa pääasiassa. Tuomion ei tällöin tarvitse vielä olla lopullinen.

Muissa kuin edellä mainituissa tapauksissa oikeudenkäyntikulut on periaatteessa maksettava. Ainoa poikkeus tästä pääsäännöstä on tilanne, jossa osapuolelle on myönnetty oikeusapua, tai jos kyseessä on menettely, jota tarkoitetaan 18. joulukuuta 2009 annetun asetuksen (EY) N:o 4/2009 V luvussa. Kyseistä asetusta käsitellään jäljempänä tällä tietosivulla.

Kulujen korvaaminen

Edellä mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta elatusapuhakemuksen vireillepano edellyttää tuomioistuinmaksun maksamista, sillä asia otetaan käsiteltäväksi vasta sen jälkeen. Tuomioistuinmaksu on ennakkomaksu lopullisista oikeudenkäyntikuluista.

Kuluihin sisältyvät tuomioistuinmaksut, oikeudenkäynnin kuluessa syntyvät kustannukset ja asianosaiskulut.

Tuomioistuinmaksut

Jotta voidaan määrittää suoritettavan maksun määrä, riita-asian rahamääräisen arvon on oltava tiedossa, sillä tuomioistuinmaksu määritetään oikeudenkäyntikuluista annettuun asetukseen (*Regulamento das Custas Processuais*) liitetyn taulukon mukaan.

Riita-asian rahamääräinen arvo taulukon soveltamiseksi perustuu [siviiliprosessilain](#) 296–310 §:ään.

Esimerkkejä:

- Elatusapua koskevan riita-asian rahamääräinen arvo vastaa hakemuksen mukaista vuotuista maksua viisinkertaisena eli määrää, joka saadaan kertomalla haetun elatusavun kuukausimaksun määrä

kuudellakymmenellä.

- Väli aikaista elatusapua koskevissa turvaamistoimissa kyseinen arvo vastaa kuukausimaksun määrää kerrottuna kahdellatoista.
- Avioeroa ja lasten huoltoa koskevissa menettelyissä, joissa käsitellään elatusavun lisäksi muita aineellisia etuja, arvo vastaa ylioikeuden käsittelyrajaa lisättynä yhdellä sentillä (vuonna 2022 se oli 30 000,01 euroa - [lain nro 62/2013](#) 44 §).

Oikeudenkäynnin kuluessa syntyvät kustannukset

Oikeudenkäynnin kuluessa syntyviin kustannuksiin sovelletaan seuraavia sääntöjä (siviiliprosessilain 532 §, joka on saatavilla sivulla [26. kesäkuuta 2013 annettu laki nro 41/2013](#)).

Menettelyyn sisältyviin toimiin liittyvät menot ja kulut (esimerkiksi asiantuntijapalkkiot ja maksut selvitysten laatimisesta) maksaa yleensä osapuoli, jonka aloitteesta toimi on toteutettu.

Jos kyseinen toimenpide osoittautuu selvästi hyödyttömäksi tai tarpeettomaksi, sen toteuttamista pyytänyt osapuoli vastaa siitä aiheutuneista kustannuksista riippumatta siitä, ratkaistaanko asia hänen hyväkseen tai määrätäkö hänet maksamaan muut oikeudenkäyntikulut.

Jos menettelyyn liittyvä toimi tai meno on kaikkien asianosaisten edun mukainen, kulut jaetaan asianosaisten kesken tasan, jos he kaikki hyötyvät siitä yhtä paljon. Näin menetellään myös silloin, kun hyötyvää osapuolta ei pystytä määrittämään.

Asianosaiskulut

Asianosaiskuluista [siviiliprosessilain](#) 533 §:ssä säädetään, että voittaneen osapuolet maksaa hävinnyt osapuoli suhteutettuna hävittyihin vaateisiin.

Asianosaiskuluihin sisältyvät ennakoon maksetut tuomioistuinmaksut, osapuolelle käytännössä aiheutuneet kustannukset, täytäntöönpanoviranomaisen palkkiot ja tälle aiheutuneet kulut sekä oikeudellisen edustajan palkkiot ja tälle aiheutuneet kulut.

Kululaskelma

Lukuun ottamatta niitä edellä mainittuja tapauksia, joissa osapuolet on vapautettu tuomioistuinmaksun ennakoon maksamisesta, tuomioistuimen kirjaaja laatii yleensä kululaskelman vasta lopullisen tuomion antamisen jälkeen ja sen perusteella. Laskelma annetaan tiedoksi osapuolille.

Jos laskelmaa ei muuteta eikä vastusteta tai jos tuomioistuin on antanut vastustamista koskevan ratkaisun, hävinneen osapuolen on maksettava aiheutuneet kulut ja/tai korvattava voittaneelle osapuolelle tämän ennakoon maksamat määrät.

Hävinnyt osapuoli maksaa asianosaiskulut suoraan voittaneelle velkovalle osapuolelle. Jos hävinnyt osapuoli on saanut oikeusapua, valtio korvaa kulut voittaneelle osapuolelle ([oikeudenkäyntikuluista annetun asetuksen](#) 26 §).

Oikeusapu tuomioistuinten toimivaltaan kuuluvissa asioissa

Jos hakijan varat eivät riitä käsittelyn kustannusten kattamiseen, hän voi saada oikeusapua. Kansallisen lainsäädännön mukaan oikeusapua voidaan myöntää ainoastaan yksityishenkilöille tai voittoa tavoittelemattomille yhteisöille.

Oikeusapujärjestelmä on vahvistettu [lailla nro 34/2004](#).

Yksityishenkilöille voidaan myöntää oikeusapua monissa eri muodoissa: oikeudellisena neuvontana, vapautuksena tuomioistuinmaksuista ja oikeudenkäynnin kuluessa syntyvistä kustannuksista, mahdollisuutena maksaa tuomioistuinmaksut ja oikeudenkäynnin kuluessa syntyvät kustannukset osamaksulla, nimeämällä asianajaja viran puolesta ja maksamalla asianajajan palkkio, nimeämällä asianajaja ja hyväksymällä hänen palkkionsa maksaminen osamaksulla sekä osoittamalla täytäntöönpanoviranomainen.

Portugalin oikeusapujärjestelmää sovelletaan kaikissa sen muodoissa kaikissa tuomioistuimissa ja kaikissa

menettelyissä.

Oikeusapuhakemus laaditaan erillisellä lomakkeella. Sen voi toimittaa henkilökohtaisesti tai lähettää postitse mihin tahansa sosiaaliturvatoimistoon (*Instituto da Segurança Social IP*). Lomakkeita ja täyttöohjeita saa toimistoista. Yleensä vastauksen saa 30 päivässä. Lomakkeita ja käytännön tietoja on saatavilla osoitteessa Proteção Jurídica - seg-social.pt.

Asiaa vireille pantaessa hakemukseen on liitettävä todiste suoritetusta tuomioistuinmaksusta tai myönnetystä oikeusavusta, jonka nojalla hakija on vapautettu maksusta. Kun oikeusapu myönnetään mahdollisuutena maksaa tuomioistuinmaksu osamaksulla, oikeusapua koskeva todistus ja todiste suoritetusta maksuerästä on liitettävä hakemukseen ([oikeudenkäyntikuluista annetun asetuksen](#) 14 ja 15 §).

Maksut väestökisteritoimiston toimivaltaan kuuluvissa menettelyissä

Alaikäiset on vapautettu väestökisteritoimistojen (*Conservatórias de Registo Civil*) menettelyistä perittävistä maksuista, kun heitä edustaa syyttäjäviranomainen tai tuomioistuimen osoittama asianajaja.

Väestökisteritoimistojen toimivaltaan kuuluvissa menettelyissä perittävät maksut on vahvistettu väestökistereiden ja notaarien perimiä maksuja koskevassa asetuksessa (*Regulamento Emolumentar dos Registos e Notariado*).

Esimerkiksi vuonna 2022 väestökisteritoimistojen toimivaltaan kuuluvissa menettelyissä perittiin seuraavia maksuja (joista on säädetty [väestökistereiden ja notaarien perimiä maksuja koskevan asetuksen](#) 18 §:ssä):

- puolisoiden yhdessä hakemaa avio- tai asumuseroa koskeva menettely (ilman omaisuuden ositusta), joka sisältää myös puolison tai lasten elatusapupöytäkirjan vahvistamispäätöksen: 280 euroa
- täysi-ikäisille tai -valtaisille lapsille myönnettävän elatusavun määrän vahvistamista koskeva menettely: 120 euroa
- elatusapupöytäkirjan muuttamista koskeva menettely: 100 euroa.

Nämä maksut olivat voimassa vuonna 2022, jolloin tämä tietosivu on tarkistettu. Maksuja tarkistetaan, joten voimassa oleva määrä on hyvä varmistaa ajantasaisesta kansallisesta lainsäädännöstä.

Oikeusapu väestökisteritoimiston toimivaltaan kuuluvissa menettelyissä

Väestökisteritoimistoissa käytävissä menettelyissä oikeusapua myönnetään nimeämällä oikeusavustaja ja maksamalla hänen palkkionsa tai nimeämällä oikeusavustaja ja hyväksymällä hänen palkkionsa maksu osamaksulla.

Lisäksi tietyt väestökisteritoimistojen hoitamat toimet ovat maksuttomia hakijoille, jotka todistavat vähävaraisuutensa.

Vähävaraisuuden voi todistaa toimivaltaisen viranomaisen antamalla asiakirjalla tai sen laitoksen antamalla todistuksella, jossa asianomainen henkilö asuu.

Tällöin seuraavat toimet ovat maksuttomia: siviilisäätyn tai kansalaisuuteen liittyvät toimet, niihin liittyvät menettelyt ja lausunnot, niiden hakemiseen tarvittavat asiakirjat ja menettelyt sekä todistukset eri tarkoituksiin.

Samaa sääntöä sovelletaan myös väestökisteritoimistojen toimivaltaan kuuluviin menettelyihin, joissa vahvistetaan elatusavun määrä.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Pääsääntöisesti elatusapu on kuukausittain suoritettava rahaetus, ellei toisin ole sovittu tai lainsäädännössä muuta säädetä tai elleivät erityistoimenpiteet ole muista syistä perusteltuja. Esimerkiksi jos elatusvelvollinen

osoittaa, ettei hän kykene suorittamaan elatusapua rahaetuutena vaan ainoastaan luontoissuorituksena, elatusapu voidaan poikkeuksellisesti päättää annettavaksi tällä tavoin.

Elatusavun määrän laskeminen

Elatusvelvollisuudesta ja elatusavun laskemisesta säädetään [siviililain](#) 1 871–1 880, 1905 ja 2 003–2 023 §:ssä.

Elatusapu on suhteutettava elatusvelvollisen varallisuuteen ja saajan tarpeisiin. Elatusapua vahvistettaessa otetaan huomioon lisäksi elatusavun saajan mahdollisuus huolehtia toimeentulostaan.

Elatusavun saajan tarpeet vaihtelevat sen mukaan, onko kyseessä alaikäinen, opiskeleva täysi-ikäinen lapsi vai muu aikuinen. Asiaa on jo käsitelty vastauksessa kysymykseen 1.

Elatusvelvollisen huomioon otettavan varallisuuden osalta sovelletaan seuraavia kriteerejä sen mukaan, onko kyse elatusavusta alaikäisille vai entiselle puolisolle.

Elatusapu alaikäisille

Alaikäisten lasten elatusvelvollisuus on yksi vanhempien perusvelvollisuuksista. Elatusvelvollisuus perustuu suoraan Portugalin perustuslain (*Constituição da República Portuguesa*) 36 §:n 5 momenttiin.

Alaikäisille maksettava elatusapu on suhteutettava elatusvelvollisen varallisuuteen.

Portugalin korkeimman oikeuden (*Supremo Tribunal de Justiça*) vallitsevan oikeuskäytännön mukaan alaikäiselle maksettavan elatusavun määrää laskettaessa tuomioistuimen on otettava huomioon elatusvelvollisen senhetkisten tulojen lisäksi kattavasti ja yleisesti myös tämän yhteiskunnallinen asema, mahdollisuus ansiotyöhön ja velvollisuus toimia aktiivisesti harjoittamalla ammatillista toimintaa elatusvelvollisuuden täyttämiseksi sekä elatusvelvollisen hallussa oleva koko omaisuus.

Elatusapu entiselle puolisolle

Entiselle puolisolle annettavan elatusavun määrää vahvistettaessa tuomioistuimen on otettava huomioon avioliiton kesto, kummankin osallistuminen perheen taloudenpitoon, aviopuolisoiden ikä ja terveydentila, ammattipätevyys ja työllistymismahdollisuudet, yhteisten lasten hoitoon mahdollisesti kuluva aika, kummankin tulot ja varat, uusi avio- tai avoliitto sekä yleisesti ottaen kaikki edunsaajan tarpeisiin ja elatusvelvollisen valmiuksiin vaikuttavat seikat.

Useimpien portugalilaisten tuomioistuinten oikeuskäytännön mukaan elatusavun saajalla ei ole oikeutta vaatia samanlaisen elintason ylläpitämistä kuin avioliiton aikana.

Mistä alkaen elatusapua on maksettava

Tuomioistuimen päätöksellä vahvistettua elatusapua on maksettava siitä päivästä alkaen, jona kanne on jätetty. Osapuolten välisellä ja tuomioistuimen tai väestörekisterivirkamiehen vahvistamalla sopimuksella vahvistettua elatusapua on maksettava siitä päivästä alkaen, jona velallisen velka on syntynyt. Tämän katsotaan tapahtuneen määrättyinä maksupäivänä tai päivänä, jona maksua vaaditaan suoritettavaksi. Muilta osin Portugalin lainsäädännössä ei säädetä elatusmaksujen määräämisestä taannehtivasti.

Vahvistetun elatusavun muuttaminen

Elatusavun määrää voidaan muuttaa tai sen maksaminen voidaan lopettaa, jos olosuhteet, jotka on otettu huomioon elatusapua vahvistettaessa, muuttuvat.

Jos vireillä ei ole erityistä elatusvaateiden täytäntöönpanomenettelyä, elatusavun muuttamista tai lopettamista koskeva hakemus esitetään varsinaisen elatusapuasian liitännäisenä. Jos vireillä on erityinen elatusvaateiden täytäntöönpanomenettely, elatusavun muuttamista tai lopettamista koskeva hakemus liitetään täytäntöönpanomenettelyyn.

Elatusvelvollinen voi hakea elatusavun määrän vähentämistä tai sen lakkauttamista, jos esimerkiksi hänen tulonsa pienenevät, elatusavun saajan tulot kasvavat tai saajasta tulee täysi-ikäinen tai kykenevä vastaamaan

toimeentulostaan.

Elatusavun saaja voi hakea elatusavun korottamista, jos esimerkiksi hänen taloudellinen tilanteensa heikkenee, hänen perhetilanteeseensa muuttuu tai hänen tarpeensa tai elinkustannuksensa kasvavat, edellyttäen että elatusvelvollisen on maksettava tai hän pystyy maksamaan tällaisen korotuksen (esimerkiksi koska hänen palkkansa on tällä välin noussut).

Automaattinen päivitys

Elinkustannusten nousun huomioon ottamiseksi elatusapupäätöksessä voidaan määrätä, että myönnettyä määrää on tarkistettava määrätyn väliajoin (yleensä vuosittain).

Tarkistaminen voidaan tehdä kansallisen tilastolaitoksen (*Instituto Nacional de Estadística*) vuosittain julkaiseman inflaation tasosta riippuvan indeksin tai tuomioistuimen määräämän koron mukaisesti. Tarkistaminen voidaan tehdä myös elatusapupäätöksessä vahvistetulla kiinteällä vuotuisella korotuksella.

Tuomioistuin päättää automaattisesta tarkistamisesta ja valitsee huolellisen harkintansa perusteella sopivimman tavan sen toteuttamiseen. Automaattisesta tarkistamisesta voidaan myös määrätä osapuolten sopimuksella, joka on asianmukaisesti vahvistettu.

Väliaikainen elatusapu

Varsinaisen elatusavun lisäksi voidaan maksaa väliaikaista elatusapua.

Kun elatusavun lopullista määrää ei ole vielä vahvistettu, tuomioistuin voi edunsaajan pyynnöstä tai viran puolesta, mikäli edunsaaja on alaikäinen, myöntää väliaikaista elatusapua, jonka määrän tuomari vahvistaa harkintansa mukaan. Väliaikaista elatusapua ei makseta takaisin. Väliaikaista elatusapua maksetaan, kunnes elatusavun lopullinen määrä vahvistetaan. Kun lopullinen elatusavun määrä on vahvistettu, elatusapua aletaan maksaa sen suuruisena.

Jos toisen puolison yksin tekemän avioerohakemuksen käsittely on kesken, tuomioistuin voi määrätä väliaikaisen elatusavun maksamisesta käsittelyn ajan toiselle puolisolle tai lapsille. Jos lasten huoltoa koskevan asian käsittely on kesken, tuomioistuin voi niin ikään määrätä väliaikaisen elatusavun maksamisesta alaikäisille lapsille. Tällaisissa tapauksissa väliaikaisen elatusavun määrä voidaan vahvistaa pääasiaa koskevan menettelyn välitoimena.

Väliaikaisen elatusavun määrä voidaan vaihtoehtoisesti vahvistaa välitoimimenettelyssä, joka käydään elatusavun määrän vahvistamista koskevan pääasian käsittelyn yhteydessä.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusapu maksetaan tuomioistuimen päätöksen tai tuomioistuimen vahvistaman sopimuksen mukaisesti päätöksessä tai sopimuksessa osoitetulle henkilölle siinä määritellyin ehdoin.

Mikäli elatusavun saaja on oikeuskelpoinen aikuinen tai täysivaltaiseksi tullut alaikäinen, elatusapu maksetaan hänelle suoraan.

Mikäli elatusavun saaja on vajaavaltainen aikuinen, elatusapu ohjataan henkilölle (holhooja, edunvalvoja tai asiainhoitaja), jolla on lakisääteinen velvollisuus huolehtia vajaavaltaisen aikuisen taloudellisista asioista. Kyseessä voi olla myös jokin laitos.

Jos edunsaaja on alaikäinen, elatusapu maksetaan lapsen huoltajalle, joka voi olla toinen vanhemmista, muu sukulainen, joku muu henkilö (sijaisperhe) tai laitoksen johtaja, jolle alaikäisen huoltajuus on uskottu.

Lainsäädännössä ei määrätä elatusavun maksutavasta, joten asianosaiset voivat sopia asiasta keskenään. Jos asiasta ei päästä yksimielisyyteen, tuomioistuin päättää joko elatusvelvollisen tai edunsaajan kannalta käytännöllisimmästä ja edullisimmasta elatusavun maksutavasta.

Tavallisesti elatusapu maksetaan edunsaajalle kuukausittain kunkin kuukauden alussa.

Maksupäivä ja -paikka vahvistetaan elatusapusopimuksessa tai -päätöksessä. Jos niitä ei ole vahvistettu, sovelletaan asiaa koskevia Portugalin siviililain (*Código Civil*) täydentäviä säännöksiä. Näiden säännösten mukaan toimitaan seuraavasti, ellei toisin ole määrätty:

- elatusapu on maksettava edunsaajan kotipaikassa maksun erääntymisajankohtana
- jos elatusapu maksetaan kalenterikuukausittain, edunsaaja voi vaatia maksun suorittamista milloin tahansa kyseisen kuukauden ensimmäisestä päivästä lukien.

Yleisimmät maksutavat ovat pankkisiirto, talletus pankkitilille, postiosoitus, sekki tai henkilökohtaisesti toimitettu käteismaksu.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Jos elatusvelvollisen maksusuoritus myöhästyy, edunsaaja voi käyttää siviili- ja rikosoikeudellisia täytäntöönpanokeinoja.

Siviilioikeudelliset täytäntöönpanokeinot

Täytäntöönpanoa edeltävä välitoimi

Kun kyse on alaikäisen elatusavusta, joka on vahvistettu elatusapua tai lapsen huoltoa koskevassa asiassa, lainsäädännössä säädetään elatusavun saajan mahdollisuudesta hakea täytäntöönpanoa edeltävää välitoimea (*incidente pré-executivo*).

Alaikäinen voi hakea elatusavun velkojana [siviilioikeudellisesta huoltajuusmenettelystä annetun lain](#) (*Regime Geral do Processo Tutelar Cível*) 48 §:ssä tarkoitettua täytäntöönpanoa edeltävää välitoimea, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: elatusapua ei ole maksettu tai se on maksettu myöhässä ja velallinen saa säännöllisiä palkkatuloja, vuokratuloja, eläkettä, etuuksia, välityspalkkioita, korkotuottoja, korvauksia, lisäpalkkioita, avustuksia tai muita vastaavia tuloja.

Vaatus liitetään tuomioistuimessa vireillä olevaan menettelyyn, jossa vahvistetaan lasten huoltoa koskevat edellytykset tai lapselle maksettavan elatusavun määrä. Elatusvelvolliselle esitetään maksukehotus kymmenen päivän kuluttua elatusapumaksun erääntymisestä. Jos elatusvelvollinen ei esitä maksutositetta, elatusapumaksu peritään kuukausittain suoraan palkkioista, palkasta, eläkkeestä, etuuksista tai muista hänen saamistaan vastaavanlaisista tuloista. Maksusta vastaavalle taholle ilmoitetaan, että sen tulee pidättää kyseinen kuukausimaksu ja siirtää summa suoraan elatusapuvelkojan ilmoittamalle pankkitilille. Pidätetyillä määrillä katetaan myös aiemmin erääntyneet elatusmaksut.

Kun edellä mainittujen tulojen käsittelystä tai maksusta vastaavat henkilöt tai yhteisöt ovat saaneet asiasta tiedon, niiden vastuulla on sen jälkeen pidättää elatusapumaksut. Jos ne eivät pidätä määrättyä elatusapusummaa, niihin kohdistuu täytäntöönpanotoimia.

Pidätetyillä määrillä ei kateta elatusapumaksuja, jotka ovat erääntyneet ennen maksukehotuksen tiedoksiantoa. Sen jälkeen erääntyvät elatusapumaksut kuuluvat kuitenkin maksuvelvollisuuden piiriin. Jotta voidaan periä ennen täytäntöönpanoa edeltävää välitoimea erääntyneet määrät, elatusapuvelkojan on esitettävä täytäntöönpanotoimia koskeva kanne. Jos elatusapuvelka koskee alaikäisille maksettavaa elatusapua, velkoja voi samanaikaisesti hakea täytäntöönpanoa edeltävää välitoimea (saadakseen tulevat maksut) ja panna vireille elatusapuvaateiden erityisen täytäntöönpanomenettelyn (saadakseen jo erääntyneet maksut).

Täytäntöönpanomenettely voidaan aloittaa myös ilman täytäntöönpanoa edeltävää välitoimea. Täytäntöönpanoa edeltävä välitoimi on vain täytäntöönpanomenettelyn vaihtoehto. Välitoimen yhteydessä ei voi esittää vastinetta, mutta tämän vastapainona velkojan käytössä on vähemmän pakkokeinoja kuin täytäntöönpanomenettelyssä, sillä velkoja voi vain vaatia, että elatusapu pidätetään palkkiosta, palkasta, eläkkeestä, etuuksista tai vastaavista säännöllisistä tuloista (velkoja ei voi pyytää omaisuuden, pankkitalletusten tai saatavien takavarikkoa).

Jos elatusapuun oikeutettu on alaikäinen, hän voi vaihtoehtoisesti panna vireille vain elatusapuvaateiden erityisen täytäntöönpanomenettelyn, josta säädetään siviiliprosessilaissa (*Código de Processo Civil*). Tällä tavoin

velkoja voi yhden kanteen avulla periä kaikki elatussaatavansa riippumatta siitä, onko niiden maksu jo erääntynyt. Täytäntöönpanotoimia koskevassa kanteessa velkojalla on käytettävissään laajempia pakkotoimia, kuten ulosmittaus ja tulojen tallettaminen. Tätä menettelyä koskevat yksityiskohdat selostetaan jäljempänä.

Velvoitteen laiminlyöntiä koskeva väli toimi

Kun kyse on huoltajuusmenettelyn yhteydessä vahvistetusta alaikäisen elatusavusta, lainsäädännössä säädetään elatusavun saajan mahdollisuudesta hakea velvoitteen laiminlyöntiä koskevaa väli toimea (*incidente de incumprimento*), josta on säädetty [siviilioikeudellisesta huoltajuusmenettelystä annetun lain](#) (*Regime Geral do Processo Tutelar Cível*) 41 §:ssä.

Tässä väli toimessa tuomioistuinta pyydetään määräämään tarvittavat pakkotäytäntöönpanotoimet sekä sakko maksun laiminlyöneelle velalliselle. Kun hakemus on esitetty ja liitetty aiempaan asiaan, tuomioistuin kutsuu vanhemmat tapaamiseen tai antaa asian vastaajalle tiedoksi ja pyytää tätä esittämään vastineensa viiden päivän kuluessa.

Vanhemmat voivat yhdessä sopia vahvistetun järjestelyn muuttamisesta. Jos sopimukseen ei päästä, tuomari tekee hakemuksesta väliaikaisen päätöksen ja ohjaa osapuolet sovitteluun tai erityisasiantuntijan kuultaviksi. Ellei vielä kukaan päästä sopimukseen, asianosaisia kehoitetaan esittämään väitteensä ja pyytämään todistelua. Tämän jälkeen suoritetaan todistelu, asia käsitellään oikeudenkäynnissä ja asiassa annetaan tuomio.

Elatusapuvaateiden erityinen täytäntöönpanomenettely

Aina kun elatusavun maksu on viivästynyt, elatusapuvelkoja voi panna vireille elatusapuvaateiden erityisen täytäntöönpanomenettelyn [siviiliprosessilain](#) 933–937 §:ssä säädetyin edellytyksin. Tämä on mahdollista riippumatta siitä, onko elatusavun saaja ala- vai täysi-ikäinen ja onko kyse varsinaisesta vai väliaikaisesta elatusavusta.

Elatusapuvaateiden erityisessä täytäntöönpanomenettelyssä velkoja voi vaatia, että velkojalle kuuluva osa velallisen saamista tuloista, palkasta tai eläkkeistä tuomitaan hänelle (*adjudicação*) tai että velallisen omaisuudesta saatavia tuottoja talletetaan maksujen maksamiseen.

Tulojen siirtäminen tai tallettaminen tapahtuu takavarikosta erillisenä, ja sen tarkoituksena on kattaa sekä erääntyneet että erääntyvät maksut.

Mikäli hakija vaatii rahamäärän, palkan tai eläkkeen tallettamista, asia saatetaan näiden maksamisesta tai asiaa koskevien asiakirjojen käsittelystä vastaavan tahon tietoon, jotta talletettava määrä annettaisiin suoraan velkojalle. Talletettava määrä siirretään kuukausittain hakijan pankkitilille, jonka tilinumero on ilmoitettava täytäntöönpanohakemuksessa.

Mikäli velkoja vaatii omaisuudesta saatavan tuoton tallettamista, hänen on ilmoitettava, mitä omaisuutta tässä on käytettävä. Ulosottomies ohjaa tallettavaksi tuottoja sen verran kuin katsoo tarpeelliseksi erääntyneiden ja erääntyvien maksujen kattamiseen. Hän voi halutessaan kuulla tässä velallista.

Mikäli omaisuudesta saadun tuoton tallettamisen jälkeen ilmenee, ettei tuottoa ole talletettu riittävästi, velkoja voi osoittaa tähän muuta velallisen omaisuutta. Mikäli tuloja on päinvastoin talletettu liikaa, velkojan on palautettava vastaanottamansa liikamäärä velalliselle. Myös velallinen voi vaatia, että tuoton tallettaminen rajataan koskemaan vain osaa sen omaisuudesta tai vaihdetaan muuhun omaisuuteen.

Siirrettyjen määrien tai talletetun tuoton määrän tulisi riittää erääntyneiden maksujen suorittamiseen, velkojan mahdollisesti vaatimien viivästyskorkojen maksuun, erääntyvien maksujen suorittamiseen ja mahdollisesti vahvistettuihin automaattisiin korotuksiin.

Velkoja voi myös vaatia velallisen omaisuuden takavarikointia. Takavarikointi voi koskea kiinteää tai irtainta omaisuutta, pankkitalletuksia, luotto-oikeuksia, liikeyrityksiä tai yhtiöiden osakkuuksia.

Jos takavarikoitua omaisuutta on myyty elatusapuelan maksamiseksi, täytäntöönpanon elatusavun ylittävää määrää ei saa määrätä palautettavaksi velalliselle ennen kuin on osoitettu, että erääntyvien maksujen maksamiseen on varattu tuomarin asianmukaiseksi katsoma määrä, paitsi jos velallinen on antanut vakuuden tai muun asianmukaisen takeen.

Tiedoksianto velalliselle tapahtuu vasta tulojen takavarikon, siirron tai tallettamisen jälkeen. Täytäntöönpanoa tai takavarikointia ei keskeytetä velallisen vastustuksen perusteella.

Jos elatusavun muuttamista tai lopettamista koskeva hakemus esitetään samaan aikaan, kun vireillä on elatusvaateiden erityinen täytäntöönpanomenettely, hakemus liitetään täytäntöönpanomenettelyyn.

Eurooppalainen täytäntöönpanoperuste

Jos elatusvelvollisuutta koskeva sopimus, joka ilmenee viranomaisten läsnä ollessa tehdystä alkuperäisestä asiakirjasta tai viranomaisten todentamasta asiakirjasta, on jäänyt täyttämättä jäsenvaltiossa, jota ei sido vuoden 2007 Haagin pöytäkirja, elatusapuvelkoja voi vedota eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta 21. huhtikuuta 2004 annettuun asetukseen (EY) N:o 805/2004 (kyseisen asetuksen 4 artiklan 3 kohdan b alakohtaan sekä 18. joulukuuta 2008 annetun asetuksen (EY) N:o 4/2009 68 artiklan 2 kohtaan).

Rikosoikeudelliset täytäntöönpanokeinot

[Rikoslain \(Código Penal\)](#) 250 §:n mukaan elatusvelvollisuuden laiminlyönti johtaa tapauksen mukaan vankeusrangaistukseen (jonka pituus on kuukaudesta kahteen vuoteen) tai sakkoon (jopa 240 päiväsakkoa).

Rikosoikeudellisen menettelyn aloittaminen edellyttää kanteen nostamista.

Mikäli elatusvelvollinen tämän jälkeen täyttää velvollisuutensa, tuomioistuin voi jättää rangaistuksen määräämättä tai peruuttaa suorittamattoman rangaistuksen kokonaisuudessaan tai osittain.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suojaa koskevista säännöistä sekä määräajoista tai vanhentumisajoista.

Varojen tai oikeuksien takavarikointiin sovellettavista säännöistä sekä takavarikointiin liittyvistä rajoituksista ja vastustamisperusteista säädetään [siviiliprosessilain](#) 735–783 §:ssä.

Täytäntöönpanotoimien kohteena voivat periaatteessa olla kaikki velallisen takavarikoitavissa olevat varat, jotka aineellisen oikeuden mukaisesti vastaavat täytäntöön pantavaa velkaa. Takavarikointi rajoittuu varoihin, jotka tarvitaan velan maksuun ja odotettavissa olevien täytäntöönpanokulujen kattamiseen.

Lisäksi lailla rajoitetaan takavarikointia ja säädetään elatusapuvelvollisuuden vanhentumisajoista seuraavaa.

Takavarikointiin sovellettavat rajoitukset

Tiettyjä varoja ei saa takavarikoida missään olosuhteissa (takavarikkokiellon piiriin kuuluvat varat). Jotkin varat voidaan takavarikoida vain tietyissä olosuhteissa (tietyin ehdoin takavarikkokiellon piiriin kuuluvat varat), ja jotkin varat voidaan takavarikoida vain osittain (osittain takavarikoitavissa olevat varat).

Omaisuserät, jotka eivät voi koskaan olla täytäntöönpanon kohteena

Erityismääräyksen nojalla ulosmittaamatta jätettävien varojen lisäksi ulosmittauskiellon piiriin kuuluvat seuraavat varat:

- jakamattomat esineet tai oikeudet
- valtion ja muiden julkisoikeudellisten oikeushenkilöiden julkinen omaisuus
- esineet, joiden takavarikointi olisi vastoin hyvää tapaa tai jolle ei ole taloudellista perustetta vähäisen myyntiarvon vuoksi
- esineet, jotka on tarkoitettu erityisesti julkiseen uskonnonharjoittamiseen
- hautamuistomerkit
- liikuntavammaiselle välttämättömät tai sairaanhoitoon käytettävät välineet ja laitteet.

Tietyin ehdoin takavarikkokiellon piiriin kuuluvat varat

Seuraavat varat kuuluvat takavarikkokiellon piiriin tietyin ehdoin:

- Takavarikkokiellossa ovat valtion tai muiden julkisoikeudellisten oikeushenkilöiden, julkisista rakennusurakoista tai julkisen palvelun velvoitteista vastaavien yhteisöjen tai erityistä yleishyödyllistä tehtävää hoitavien julkisen palvelun oikeushenkilöiden omaisuus, paitsi silloin kun täytäntöönpanon kohteena on reaali- tai rahavakuuskin taatun velan maksu.
- Takavarikkokiellossa ovat myös velallisen työssään, ammatin harjoittamisessa tai ammatillisessa koulutuksessaan tarvitsemat välineet, paitsi jos velallinen osoittaa kyseiset välineet takavarikoitaviksi, jos täytäntöönpanon tarkoituksena on kyseisen omaisuuden hankintahinnan tai korjauskulujen maksaminen tai jos takavarikoitava omaisuus on liikeyrityksen aineellista omaisuutta.
- Takavarikkokiellossa ovat myös kotitaloudelle välttämättömät esineet, jotka sijaitsevat sen osapuolen tosiasiallisessa kodissa, jota vastaan täytäntöönpanoa on haettu, paitsi jos täytäntöönpanon tarkoituksena on mainitun esineen hankintahinnan tai korjauskulujen maksaminen.

Rahasumma tai pankkitalletus, joka johtuu takavarikkokiellon piiriin kuuluvan saatavan täyttämistä, on takavarikkokiellossa samoin edellytyksin kuin alkuperäinen saatava.

Elatusapusaatavaa perittäessä sovelletaan edellä mainittuja sääntöjä, jotka koskevat ehdotonta ja ehdollista takavarikkokielloa.

Kun kyseessä ovat osittain takavarikoitavissa olevat varat, elatusapuvaateiden täytäntöönpanossa takavarikoitavissa oleva määrä on yleensä suurempi kuin muihin saataviin perustuvissa täytäntöönpanoissa. Tämä johtuu seuraavassa selitetyistä syistä.

Takavarikkokiellon piiriin osittain kuuluvat varat

Takavarikkokiellon piiriin kuuluu kaksi kolmasosaa nettotuloista, palkasta, säännöllisesti maksetusta eläkkeestä tai muusta sosiaalietuudesta, vakuutuksesta, tapaturmakorvauksesta tai elinkorosta tai jostakin muusta samankaltaisesta toimeentuloturvasta.

Takavarikkokiellon ylärajana on määrä, joka vastaa kolmea kansallista minimipalkkaa kunakin takavarikkopäivänä, ja vastaavasti alarajana – silloin kun velallisella ei ole muita tuloja – määrä, joka vastaa yhtä kansallista minimipalkkaa. Jos täytäntöönpano koskee elatusapusaatavaa, takavarikkokiello koskee täyttä kansaneläkettä vastaavaa määrää.

Jos takavarikoinnin kohteena ovat rahavarat tai pankkitalletukset, takavarikkokiello koskee kansallista minimipalkkaa tai elatusvelvollisuuden kohdalla kansaneläkettä vastaavaa määrää.

Palkkatuloja tai säännöllisiä etuuksia koskevaa takavarikkokielloa ei voida yhdistää rahavaroja ja pankkitalletuksia koskevaan takavarikkokielloon.

Jos edellä mainittuja takavarikkokielloa koskevia sääntöjä ei noudateta, elatusapuvelallinen voi vastustaa takavarikkokielloa.

Vanhentumisajat

Elatusapusaatavien vanhentumisajasta säädetään [siviililain](#) 303, 310, 313, 314, 320 ja 323 §:ssä.

Portugalin siviililaissa (*Código Civil*) säädetään viiden vuoden vanhentumisajasta eräänntyneille elatusapumaksuille (siviililain 310 §:n f alakohta). Oikeus maksuun siis raukeaa, kun elatusapumaksun erääntymisestä on kulunut viisi vuotta. Vanhentumisajan kulumisen keskeyttää tuomioistuimessa vireille tuleva toimi, joka koskee elatusavun maksamista. Elatusapuvelallinen voi puolestaan luopua vanhentumiseen vetoamisesta vanhentumisajan päättymisen jälkeen. Koska vanhentumisaika on presumptiivinen, se voidaan kumota nimenomaisella tai hiljaisella hyväksynnällä. Tuomioistuin ei tutki oikeuden vanhentumista omasta aloitteestaan. Jotta vanhentumisesta johtuvat vaikutukset toteutuisivat, velallisen on vedottava vanhentumiseen.

Alaikäisten elatusavun kohdalla vanhentumisajan kulumisen ei ala, eikä vanhentumisaika kulu niin kauan kuin alaikäisellä ei ole edustajaa. Vaikka alaikäisellä olisi edustaja, vanhentumisaika päättyy vasta vuoden kuluttua siitä, kun alaikäisestä tulee täysi-ikäinen.

Portugalin siviiliprosessilainsäädännössä ei säädetä vanhentumisajasta, jonka jälkeen elatusapuun oikeutettu ei enää voi esittää elatusvaateiden täytäntöönpanoa koskevaa kannetta. Täytäntöönpanotoimien kohteena voivat

siis olla vanhentuneet elatusmaksut. Tällöin tuomioistuin ei tutki oikeuden vanhentumista omasta aloitteestaan. Jotta vanhentumisesta johtuvat vaikutukset toteutuisivat, velallisen on vedottava vanhentumiseen, jonka perusteella hän voi vastustaa täytäntöönpanoa.

Takavarikon vastustaminen

[Siviiliprosessilain](#) 784 ja 785 §:ssä säädetään seuraavista säännöistä:

Yleinen takavarikon vastustamisen määräaika on kymmenen päivää takavarikon tiedoksiannosta elatusapuvelalliselle. Yleinen täytäntöönpanon vastustamisen määräaika on 20 päivää asian tiedoksiannosta elatusapuvelalliselle.

Elatusvaateiden erityisessä täytäntöönpanomenettelyssä täytäntöönpanotoimi annetaan elatusapuvelalliselle tiedoksi vasta sen jälkeen, kun takavarikko, varojen siirto tai tuoton tallettaminen on tapahtunut. Elatusapuvelallinen saa tiedoksiannolla tiedon siitä, että takavarikko on jo suoritettu.

Nuorisotuomioistuimissa käsiteltävän täytäntöönpanoa edeltävän välitoimen yhteydessä tiedoksianto elatusapuvelalliselle tapahtuu ennen varojen siirron määräämistä, mutta elatusapuvelallinen ei voi vastustaa toimenpidettä. Elatusapuvelallinen voi vain esittää tositteet näyttönä suoritetusta maksusta.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Kun asia koskee alaikäisen elatusapua, syyttäväviranomaisella (*Ministério Público*) on toimivalta nostaa kanne elatusavun määrän vahvistamiseksi. Kuka tahansa voi ilmoittaa syyttäjälle tarpeesta vahvistaa alaikäisen elatusavun määrä tai muuttaa sitä. Syyttäväviranomaisella on tätä varten oma vastaanottopalvelu jokaisessa tuomioistuimessa.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Kyllä, alaikäisten elatusavun kohdalla. Kyseessä on alaikäisten elatusavun takuurahasto (*Fundo de Garantia de Alimentos Devidos a Menores*). Takuurahasto toimii sosiaaliturvalaitoksen (*Instituto de Gestão Financeira da Segurança Social IP*) alaisuudessa.

Alaikäisten elatusaputakuusta säädetään [laissa nro 164/99](#).

Sen tehtävänä on varmistaa alaikäisten elatusavun maksut tiettyyn ylärajaan asti. Elatusapua maksetaan tällöin toimivaltaisen tuomioistuimen määräyksen perusteella.

Edellytykset

Takuurahasto maksaa elatusavun seuraavien edellytysten täytyessä:

- Alaikäinen asuu Portugalissa.
- Elatusavun maksuvelvollisuus on vahvistettu tuomioistuimen päätöksellä (väestörekisteriviranomaisten päätöksellä niiden toimivaltaan kuuluvissa, elatusavun määrän vahvistamista koskevissa menettelyissä on samat oikeudelliset vaikutukset kuin tuomioistuimen päätöksellä).
- Velallinen ei ole maksanut elatusapua eräpäivään mennessä.
- Siviilioikeudellisesta huoltajuusmenettelystä annetun lain (*Regime Geral do Processo Tutelar Cível*) 48 §:ssä tarkoitettu täytäntöönpanoa edeltävä välitoimi on pantu vireille (vakiintumattoman kansallisen oikeuskäytännön perusteella tämä edellytys voidaan täyttää myös saman lain 41 §:ssä tarkoitettun elatusavun maksun laiminlyöntiä tai elatusvaateiden erityistä täytäntöönpanomenettelyä koskevalla vireillepanolla).
- Alaikäisen bruttotulot eivät ole suuremmat kuin sosiaalituki-indeksin arvo (*indexante dos apoios sociais, IAS*).
- Alaikäinen ei saa muulta huoltajanaan olevalta henkilöltä tuloja, jotka ylittävät sosiaalituki-indeksin arvon (eli alaikäisen kotitalouden tulot eivät henkilö määrään suhteutettuna ylitä sosiaalituki-indeksin arvoa).

Kun tämä tietosivu tarkistettiin vuonna 2022, sosiaalituki-indeksin arvo oli 443,20 euroa. Tämä arvo tarkistetaan yleensä vuosittain. Voimassa oleva viitearvo on aina syytä tarkistaa kansallisesta lainsäädännöstä.

Maksamisen rajoitukset

Kun edellä mainitut edellytykset täyttyvät, valtio vastaa elatusavun kuukausittaisesta maksamisesta seuraavissa rajoissa:

Kunkin velallisen puolesta maksettu elatusapu ei voi kuukaudessa ylittää sosiaalituki-indeksin arvoa riippumatta alaikäisten lasten lukumäärästä.

Tuomioistuimien vahvistama takuurahaston takaaman maksun arvon tämän ylärajan huomioiden. Se ottaa huomioon kotitalouden maksukyvyyn, vahvistetun elatusavun määrän ja alaikäisen erityistarpeet.

Takuurahasto ei korvaa jo erääntyneitä maksuja. Se ottaa maksut vastuulleen takuumäärän vahvistavan tuomioistuimen päätöksen antamispäivää seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä alkaen.

Maksuja jatketaan, kunnes velallinen alkaa käytännössä täyttää maksuvelvollisuutensa.

Takuurahaston suorittamat maksut päättyvät, kun lapsi täyttää 18 vuotta.

Julkisissa tai yksityisissä voittoa tavoittelemattomissa laitoksissa (joita rahoittaa valtio tai julkinen tai yksityinen yleishyödyllinen yhteisö), koulukodeissa ja nuorisovankiloissa asuvilla alaikäisillä ei ole oikeutta takuurahastosta suoritettaviin elatusapumaksuihin.

Käsittely

Takuurahaston maksettavaksi osoitettavan elatusavun määrän vahvistamista koskeva hakemus on esitettävä tuomioistuimelle maksujen laiminlyöntiä koskevassa menettelyssä. Hakemuksen esittää joko syyttäjä tai elatusapuun oikeutettu.

Tuomioistuimien määrää alaikäisen tarpeita koskevan tutkinnan suorittamisesta ja päättää sen perusteella alaikäiselle takuurahastosta maksettavan elatusavun määrän edellä mainitut rajat huomioiden.

Jos elatusavun maksutarve on kiireellinen, tuomioistuimien voi määrätä väliaikaisesta elatusavusta, jota takuurahasto maksaa, kunnes lopullinen päätös tehdään.

Edunsaajan on toimitettava vuosittain todisteet siitä, että takuurahaston suorittamaa elatusapumaksua koskevat edellytykset täyttyvät. Jos todisteita ei toimiteta, maksu voidaan keskeyttää.

Alaikäisen edustajan tai holhoojan velvollisuutena on ilmoittaa tuomioistuimelle, jos elatusvelvollisuuden laiminlyönti päättyy tai siinä tapahtuu muutos tai jos alaikäisen tilanne muuttuu.

Alaikäisen oikeus vaatia korvausta elatusapuvelalliselta siirtyä takuurahastolle sen maksamaan määrään asti.

14 Mitä tapahtuu, jos elatusvelvollinen asuu ulkomailla:

14.1 Voiko elatusapuun oikeutettu saada apua viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Kun edunsaaja asuu Portugalissa ja haluaa hakea elatusvaateiden maksamista toisessa EU:n jäsenvaltiossa, hakemus on esitettävä oikeushallinnon keskusvirastolle (*Direcção Geral da Administração da Justiça*), joka on julkinen yksikkö. Portugalin lainsäädännön mukaan yksityinen organisaatio ei voi toimia asiassa.

Oikeushallinnon keskusvirasto on toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18. joulukuuta 2008 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009 tarkoitettu Portugalin keskusviranomaisen.

Kyseisen asetuksen nojalla elatusapuvaateita voi periä myös toisessa jäsenvaltiossa. Asetusta sovelletaan niin EU:n jäsenvaltioissa kuin sen ulkopuolisissa valtioissa (ns. kolmansissa maissa) tehtyihin päätöksiin. Sitä

sovelletaan sekä sen voimaantulon (18. kesäkuuta 2011) jälkeen että sitä ennen tehtyihin elatusapupäätöksiin. Se kattaa erääntyneet ja erääntyvät maksut, elatusapupäätöksessä vahvistetut määrien automaattiset tarkistukset ja viivästyskorot. Kyseisen asetuksen nojalla voidaan periä tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä vahvistetut elatusapumäärät.

Elatusavun perimistä toisessa jäsenvaltiossa koskeva hakemus on esitettävä oikeushallinnon keskusvirastolle. Hakemuksen lisäksi on toimitettava asetuksen liitteessä olevat lomakkeet täytettyinä. Velkojan on liitettävä hakemukseensa lomakkeiden lisäksi seuraavia asiakirjoja ja tietoja tapauksen mukaan: kopio lopullisesta elatusaputuomiosta tai -päätöksestä ja sen täytäntöönpanokelpoisuuden vahvistus, joka on annettava asetuksen liitteeseen I sisältyvällä lomakkeella, todistus, joka osoittaa hakijan saaneen tai saavan oikeusapua tai vapautuksen menettelyn kuluista, pankkitilin tiedot perittyjen määrien tallettamista varten, alaikäisten lasten syntymätodistukset, täysi-ikäisten lasten koulunkäyntitodistukset, keskusviranomaiselle myönnetty valtuutus ja luettelo perittävistä määristä.

Täytettäviä lomakkeita ja niiden liitteinä toimitettavia asiakirjoja ja tietoja koskevaa ohjeistusta on esitetty oppaassa, joka on saatavilla oikeushallinnon keskusvirastosta. Oikeushallinnon keskusviraston yhteystiedot on annettu vastauksessa kysymykseen 14.2.

Eri menettelytyyppejä, joissa oikeushallinnon keskusvirastolle voi esittää hakemuksen, on selitetty vastauksessa kysymykseen 15.4.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Portugalin keskusviranomaisen yhteystiedot:

Direção-Geral da Administração da Justiça (tuomioistuinvirasto)

D. João II, 1.08.01 D/E

1990-097 LISBOA - PORTUGAL

Puhelin: (+351) 21 790 65 00

Sähköposti: correio.dsjcjd@gaj.mj.pt

Verkkosivusto: <http://www.dgaj.mj.pt/>

Kielet: portugali, espanja, ranska ja englantia.

15 Mitä tapahtuu, jos elatusapuun oikeutettu asuu ulkomailla:

15.1 Voiko elatusapuun oikeutettu hakea apua suoraan viranomaiselta tai järjestöltä tässä jäsenvaltiossa?

Tarvittavan avun antaa oikeushallinnon keskusvirasto (*Direção-Geral da Administração da Justiça*), joka toimii edellä mainitussa 18. joulukuuta 2008 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009 tarkoitettuna keskusviranomaisena. Tarkempia tietoja tästä on annettu vastauksessa kysymykseen 14.1.

Jos elatusavun saaja asuu toisessa jäsenvaltiossa ja haluaa hakea jonkin asetuksessa säädetyn menettelyn soveltamista, hänen on esitettävä hakemus sen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, jossa hän asuu. Kyseinen keskusviranomaisella toimittaa hakemuksen Portugalin keskusviranomaiselle, jonka tehtävänä on kääntäjä asiassa toimivaltaisen kansallisen tuomioistuimen puoleen.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Jos hakija asuu toisessa jäsenvaltiossa, hän voi ottaa oikeushallinnon keskusvirastoon yhteyttä sen jäsenvaltion keskusviranomaisen kautta, jossa hän asuu.

Hakija voi saada seuraavanlaista apua:

Jotta toisessa jäsenvaltiossa annettuun tuomioon perustuvaa elatusapua voidaan periä, asetuksessa säädetään kolme erilaista sääntökokonaisuutta:

i) säännöt, joita sovelletaan niissä jäsenvaltioissa tehtyihin päätöksiin, jotka ovat vuoden 2007 Haagin pöytäkirjan osapuolia (kuten Portugali);

ii) säännöt, joita sovelletaan niissä jäsenvaltioissa tehtyihin päätöksiin, jotka eivät ole vuoden 2007 Haagin pöytäkirjan osapuolia;

iii) säännöt, joita sovelletaan kaikissa jäsenvaltioissa tehtyihin päätöksiin.

Päätökset, joita tarkoitetaan i alakohdassa:

- Nämä päätökset tunnustetaan pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa ilman mahdollisuutta vastustamiseen.
- Niiden kohdalla luovutaan eksekvaturimenettelystä, eli ne voidaan panna välittömästi täytäntöön pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa.
- Niiden nojalla velkojalla on mahdollisuus hakea turvaamistoimia, joista säädetään pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännössä.

Päätökset, joita tarkoitetaan ii alakohdassa:

- Nämä päätökset tunnustetaan pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa, paitsi silloin kun asetuksessa vahvistettujen tunnustamisesta kieltäytymisen perusteiden toteutumisesta on näyttöä.
- Jos päätökset ovat täytäntöönpanokelpoisia kotijäsenvaltiossa, edunsaaja voi vaatia, että pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion tuomioistuin tai toimivaltainen viranomainen tunnustaa täytäntöönpanokelpoisuuden asetuksessa säädettyä menettelyä noudattaen.
- Täytäntöönpanokelpoisuuden tunnustaminen voi koskea vain osaa päätöksestä.

Päätökset, joita tarkoitetaan iii alakohdassa:

- Nämä päätökset voivat olla väliaikaisesti täytäntöönpanokelpoisia, jos kotijäsenvaltio takaa, että mahdollisella päätöstä koskevalla muutoksenhaulla ei ole lykkäävää vaikutusta.
- Kun velkoja vetoaa päätökseen pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa, hänen on todistettava päätöksen virallisuus täyttämällä asetuksen mukaiset lomakkeet ja vaatimukset.
- Tarvittaessa velkojan on liitettävä hakemukseensa päätöksen käänös.
- Päätöksen täytäntöönpano toteutetaan pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.
- Päätöksen sisältöä ei voida muuttaa pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa.
- Päätöksen täytäntöönpanosta aiheutuvien kulujen perintä ei ole etusijalla elatusavun perintään nähden.

Asetuksen 56 artiklassa luetellaan menettelyt, jotka velkojalla on käytettävissään. Niitä sovelletaan tietyissä tapauksissa jäsenvaltioissa tehtyjen päätösten lisäksi myös kolmansissa maissa tehtyihin päätöksiin.

Velkoja voi esimerkiksi

- vaatia jäsenvaltiota tunnustamaan ja vahvistamaan toisessa jäsenvaltiossa tehdyn päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuden
- esittää elatusavun vahvistamista koskevan kanteen pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa
- yhdistää kyseiseen kanteeseen vanhemmuuden vahvistamista koskevan hakemuksen
- nostaa elatusavun vahvistamista koskevan kanteen pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kun toisessa jäsenvaltiossa tehdyn päätöksen tunnustaminen ja julistaminen täytäntöönpanokelpoiseksi ei ole mahdollista
- hakea muutosta pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa tehtyyn päätökseen
- hakea muutosta muussa jäsenvaltiossa kuin pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa tehtyyn päätökseen.

Näissä menettelyissä noudatetaan pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa sovellettavia toimivaltasääntöjä, ellei asetuksessa toisin säädetä. Velkojaa avustaa ja edustaa keskusviranomainen tai muu julkinen viranomainen tai ministeriön virkamies, jonka pyynnön vastaanottava jäsenvaltio on nimennyt.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja tätä jäsenvaltiota?

Kyllä, vuoden 2007 Haagin pöytäkirja sitoo Portugalia. Tämän vuoksi Portugalissa tehtyihin elatusapupäätöksiin sovelletaan erityisesti seuraavia 18. joulukuuta 2008 annetun asetuksen (EY) N:o 4/2009 säännöksiä: 8 artikla, 13 artikla ja 17–22 artikla.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido tätä jäsenvaltiota, mitä lakia elatusvaateisiin sovelletaan yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Koska vastaus edelliseen kysymykseen on myöntävä, tähän kysymykseen ei ole tarvetta vastata.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Portugalin kansallisessa lainsäädännössä ([laki nro 34/2004](#)) säädetään vastaavan tasoisesta oikeussuojasta kuin 18. joulukuuta 2008 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 V luvussa.

Seuraavilla yksityishenkilöillä on oikeus oikeusapuun, kun he todistavat vähävaraisuutensa:

- Portugalin kansalaiset ja Euroopan unionin kansalaiset
- ulkomaalaiset ja kansalaisuudettomat henkilöt, joilla on voimassa oleva oleskelulupa jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa
- ulkomaalaiset, joilla ei ole voimassa olevaa oleskelulupaa missään EU:n jäsenvaltiossa, edellyttäen, että heidän kotimaansa lainsäädännössä säädetään samasta oikeudesta portugalilaisille
- henkilöt, jotka asuvat tai oleskelevat jossakin muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa kuin asian käsittelyvaltiossa (rajat ylittävät riita-asiat).

Portugalin lainsäädännön mukaan yksityishenkilöiden vähävaraisuutta arvioidaan seuraavien kriteerien perusteella:

- Jos hakija kuuluu talouteen, jonka oikeusavun määrittämisessä huomioitujen tulot vastaavat enintään kolmea neljäsosaa sosiaaliturvan viitearvosta, hän ei pysty kattamaan oikeudenkäyntikulua lainkaan; hakijalle on myös osoitettava ulosottomies ja annettava maksutonta oikeudellista neuvontaa.
- Jos hakija kuuluu talouteen, jonka oikeusavun määrittämisessä huomioitujen tulot ylittävät kolme neljäsosaa sosiaaliturva-indeksin arvosta mutta ovat kuitenkin enintään kaksi ja puoli kertaa sen suuruiset, hän pystyy kattamaan oikeudellisen neuvonnan palveluista maksettavan etukäteismaksun mutta ei pysty maksamaan kertasuorituksena oikeudenkäyntikulua; tämän vuoksi hakijalle myönnetään oikeusapua siten, että hän voi maksaa oikeudenkäyntikulut osamaksulla ja hänelle osoitetaan ulosottomies.
- Jos hakija kuuluu talouteen, jonka oikeusavun määrittämisessä huomioitujen tulot ylittävät kaksi ja puoli kertaa sosiaaliturva-indeksin arvon, hänen ei katsota olevan vähävarainen.
- Oikeusavun määrittämisessä huomioitujen tulot saadaan laskemalla talouden kokonaisnettotulojen ja oikeusapua varten huomioon otettavan vähennyksen välinen erotus (laskentaperiaatteet on vahvistettu lainsäädännössä).
- Oikeusavun hakijan kanssa yhdessä asuvien henkilöiden katsotaan kuuluvan samaan talouteen.
- Jos hakijalla tai jollakin samaan talouteen kuuluvalla henkilöllä on pankkitalletuksia tai arvopaperipörssissä myytäväksi hyväksyttäviä arvopapereita, joiden arvo vastaa yhteensä yli 24-kertaisesti sosiaaliturva-indeksin arvoa, hakijaa ei katsota vähävaraiseksi oikeusavun määrittämisessä huomioitujen tulojen määrästä riippumatta.
- Hakija voi poikkeuksellisesti ja perustellusta syystä pyytää, että vähävaraisuuden arvioinnissa otetaan huomioon vain hänen tai hänen kotitalouteensa kuuluvien tiettyjen henkilöiden tulot, omaisuus ja säännölliset menot.
- Jos riita-asiassa on osallisena useampi kotitalouteen kuuluva henkilö, vähävaraisuuden arvioinnissa

otetaan huomioon ainoastaan hakijan tai hakijan ja tiettyjen kotitalouteen kuuluvien henkilöiden tulot, omaisuus ja säännölliset menot, jos tätä on pyydetty.

- Jos oikeusavun myöntämispäätöksen tekemiseen toimivaltaisen sosiaaliturvalaitoksen johto katsoo tietyssä yksittäistapauksessa, että edellä mainittujen kriteerien soveltaminen johtaisi selvästi siihen, että oikeusturvaa ei saataisi eikä asiaa voitaisi viedä tuomioistuimeen, se voi tehdä perustellun päätöksen muunlaisesta kuin näihin kriteereihin perustuvasta ratkaisusta.

Oikeudellisen neuvonnan avulla osapuolet voivat konsultoida asianajajaa ja saada teknisiä tietoja riita-asiasta ennen kanteen vireillepanoa tai vastustamista.

Oikeusapua myönnetään seuraavilla tavoilla:

- myöntämällä vapautus tuomioistuinmaksusta ja muista asiaan liittyvistä kustannuksista
- hyväksymällä tuomioistuinmaksun ja muiden asiaan liittyvien maksujen maksaminen osamaksulla
- nimeämällä oikeusavustaja ja maksamalla hänen palkkionsa
- tai nimeämällä oikeusavustaja ja hyväksymällä hänen palkkionsa maksu osamaksulla.
- osoittamalla ulosottomies hoitamaan täytäntöönpanotoimenpiteet (esimerkiksi takavarikko).

Oikeusapu kattaa rajat ylittäviin riita-asioihin liittyvät erityiskustannukset.

Jos siis oikeusapupyynnön esittää toisen jäsenvaltion kansalainen asiassa, jossa portugalilainen tuomioistuin on toimivaltainen, oikeusapu kattaa käännös- ja tulkkauskulut sekä sellaisten henkilöiden matkakulut, joiden on osallistuttava oikeudenkäyntiin, jos heidän läsnäolonsa on välttämätöntä ja/tai tuomioistuin katsoo, ettei heitä voida kuulla muulla tavoin.

Jos oikeusapupyynnön esittää Portugalin kansalainen nostaakseen kanteen toisen jäsenvaltion toimivaltaisessa tuomioistuimessa, oikeusapu kattaa tuen kanteen nostamista edeltävässä menettelyssä toisessa jäsenvaltiossa tapahtuvaan kanteen nostamiseen asti sekä hakemusten ja asiakirjojen käännöskulut.

Jos oikeusavun saaja häviää oikeudenkäynnin, kaikkia edellä mainittuja edunsaajaryhmiä koskevat samat suoritettujen etukäteismaksujen ja voitaneen osapuolen maksamien kulujen korvaamista koskevat säännöt.

Kansallisessa lainsäädännössä on kuitenkin sääntöjä, joiden perusteella myönnettävä oikeusapu ei ole yhtä kattavaa kuin asetuksen V luvussa säädetään. Tämän vuoksi kyseisiä sääntöjä täydennetään asetuksen säännöksillä.

Alaikäiset on vapautettu kuluista, kun heitä edustaa syyttäjä tai tuomioistuimessa heitä virkansa puolesta edustava asianajaja.

Alaikäiset tai heidän oikeudelliset edustajansa vapautetaan maksuista myös muutoksenhakuasioissa, jotka koskevat nuorisotuomioistuimissa annettuja elatusavun täytäntöönpanoa, muuttamista tai lakkauttamista koskevia ratkaisuja.

Nuorisotuomioistuinmenettelyissä ja siviilisäätyä koskevissa asioissa osapuolet on vapautettu tuomioistuinmaksun maksamisesta ennakoon. Portugalin lainsäädännön mukaan täysi-ikäiseksi katsotaan 18 vuotta täyttänyt.

Tuomioistuinmaksun maksamista ennakoon ei voida kuitenkaan vaatia portugalilaisissa tuomioistuimissa vireillepanuissa asioissa, joihin sovelletaan edellä mainittua asetusta. Näin on riippumatta siitä, liittyykö menettely alaikäiseen vai täysi-ikäiseen, minkä tyyppisestä menettelystä on kyse ja liittyykö elatusapuhakemukseen siviilisäätyä koskevaan asiaan liittyvä hakemus (asetuksen 44 artikla).

Jos kantaja ei tällaisissa menettelyissä saa oikeusapua tai vapautusta maksuista, tuomioistuinmaksun maksamista voidaan vaatia vasta menettelyn lopussa. Lisäksi asetuksen 56 artiklassa tarkoitettujen menettelyjen, joissa on kyse vanhempien velvollisuudesta maksaa elatusapua alle 21-vuotiaalle lapselle, tulisi olla täysin maksuttomia (asetuksen 46 artikla).

Edellä mainitut asetuksen säännökset ovat suoraan sovellettavia ja kattavat kansallisen lainsäädännön mukaisen oikeusavun soveltamisalan.

19 Minkälaisia toimenpiteitä jäsenvaltio on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Edellä mainitun 18. joulukuuta 2008 annetun asetuksen (EY) N:o 4/2009 51 artiklan mukaan Portugalin keskusviranomaisena toimiva oikeushallinnon keskusvirasto (*Direcção Geral da Administração da Justiça*) avustaa asetuksessa säädetyissä menettelyissä ja toteuttaa kaikki siinä edellytetyt toimenpiteet.

Keskusviraston pääjohtaja vastaa erityisesti siitä, että keskusvirasto

- toimittaa edelleen ja ottaa vastaan kyseisiä hakemuksia
- panee asian vireille toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai auttaa vireillepanossa
- antaa oikeusapua tai auttaa sen saamisessa olosuhteiden sitä vaatiessa
- auttaa paikallistamaan velallisen
- auttaa hankkimaan tietoja velallisen tuloista ja omaisuudesta
- auttaa välitys- tai sovittelumenettelyn tai vastaavan prosessin avulla sovintoratkaisun saavuttamista, jotta elatusapua alettaisiin maksaa vapaaehtoisesti
- helpottaa elatusapupäätösten täytäntöönpanoa, maksurästit mukaan lukien
- helpottaa elatusmaksujen perimistä ja nopeaa eteenpäin toimittamista
- auttaa asiakirjatodisteiden ja muun näytön hankkimisessa
- avustaa vanhemmuuden vahvistamisessa, kun se on tarpeen elatusavun perimiseksi
- hakee tarvittavia turvaamistoimia toimivaltaiselta tuomioistuimelta tai auttaa siinä, jos elatusapuhakemus on jo tehty
- auttaa asiakirjojen tiedoksiannossa.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Portugalin valtio, erityisesti keskusviranomaisena toimiva oikeushallinnon keskusvirasto, on toteuttanut seuraavia toimenpiteitä:

- Asetuksen nojalla esitettyjen hakemusten vastaanottamisesta ja eteenpäin toimittamisesta vastaavien lakimiesten ja hallintohenkilöstön määrää on lisätty.
- Perheasioiden sovittelija on käytettävissä.
- Oikeushallinnon keskusviraston verkkosivuilla on siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden kansainväliseen oikeudelliseen yhteistyöhön varattu oma osionsa. Sivulla on tietoja elatusapuvetoista, asetuksessa tarkoitettujen menettelyjen käynnistämiseen tarvittavista asiakirjoista ja lomakkeista sekä rästissä olevien elatusapumaksujen määrää koskevan yhtenäisen lomakkeen täyttöohjeet.
- Oikeushallinnon keskusvirasto toimittaa pyydettyä oikeusapuhakemuksen asiassa toimivaltaiselle keskusviranomaiselle.
- Se toimittaa hakemukset toimivaltaisille kansallisille tuomioistuimille.
- Se käännettää asiakirjat, joita tarvitaan hakemuksen tutkintaa varten, jos Portugali on pyynnön vastaanottanut valtio.
- Se pyytää poliisi-, hallinto- ja veroviranomaisilta sekä kansallisilta maahanmuutto- ja rajavalvontaviranomaisilta tietoja ja todisteita erityisesti velallisen asuinpaikasta ja omaisuudesta.
- Kun velallinen kutsutaan sovittelussa kuultavaksi tai häntä pyydetään ottamaan yhteyttä keskusviranomaiseen, hänelle ilmoitetaan elatusavun määrän vahvistamista, muuttamista tai perintää koskevasta hakemuksesta. Hänelle esitetään myös mahdolliset vaihtoehdot ja erityisesti vaihtoehdot, jotka ovat molempien osapuolten kannalta suotuisimmat, jotta maksu tapahtuisi vapaaehtoisesti.

Huom.

Näillä tietosivuilla esitetyt tiedot eivät sido yhteyspisteitä, tuomioistuimia tai muita viranomaisyksiköitä. Ne eivät korvaa voimassa olevaan lainsäädäntöön perehtymistä. Tietoja päivitetään säännöllisesti muun muassa oikeuskäytännön kehittymisen myötä.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

■ Päivitetty viimeksi: 15/01/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.